

#kaç
genç
var.

9 başlıkta Seçim 2024:

CHP Seçim Bildirgesinde kaç genç var?

İÇİNDEKİLER

1. Giriş.....	2
2. Gençlik tanımı.....	3
3. Gençlik hakları ve yerel gençlik politikası.....	4
4. Gençlik katılımı.....	5
5. Toplumsal cinsiyet, genç kadınlar ve genç LGBTİ+'lar.....	7
6. Genç istihdamı.....	8
7. Beceri geliştirme ve kültür sanat.....	9
8. Barınma.....	10
9. Sağlık ve psikososyal destek.....	12
10. Çevresel sürdürülebilirlik ve adalet.....	13
11. Sonuç ve değerlendirme.....	15

1. Giriş

Cumhuriyet Halk Partisi, "İşimiz Gücümüz Türkiye" başlıklı 2024 Yerel Seçimleri'ne ilişkin olan bildirgesini yayımladı. Toplam 74 sayfa, üç ana bölümden oluşan bildirge, genel durum tahlilinin ardından CHP'nin yerel seçim vaatlerini içermektedir. Bildirgenin bu anlamda detaylar yerine genel bir çerçeve çizdiği söylenebilir. Bu genel çerçeve içinde bildirgenin temel bir eksikliği bulunmaktadır: gençlik temelli yaklaşım. Bildirgede toplamda 17 kere "genç", 8 kere "öğrenci" kelimesi yer almasına rağmen, CHP'nin yaklaşımı gençlerin ve farklı gençlik gruplarının ihtiyaçlarını içermeyen; gençlerden çok öğrencilere odaklanan; "genç merkezli belediyecilik" ve sosyal demokrasiyi söylemsel olarak kullansa da içerik olarak bu vaatleri karşılayamayan niteliktedir.

Bu ana argümanı detaylandırmak üzere inceleme 9 ana başlıktan oluşmaktadır. Bunlar; i) gençlik tanımı, ii) gençlik hakları ve yerel gençlik politikası, iii) gençlik katılımı, iv) toplumsal cinsiyet ve genç kadınlar, v) genç istihdamı, vi) beceri geliştirme ve kültür-sanat, vii) barınma, viii) sağlık ve psikososyal destek ve son olarak da ix) çevresel sürdürülebilirlik ve adalet şeklindedir.

2. Gençlik tanımı

Gençlik politikalarının değerlendirilme ve tasarlanma süreçleri, elzem olarak bir gençlik tanımının yapılmasını içerir. Bu tanım içerisinde hangi gençlik gruplarının ne derecede dahil edildiği, "genç" derken hangi gruplara ve bu grupların hangi özelliklerine atıf yapıldığı, hangi grupların gençlik tanımının dışında bırakıldığını değerlendirmek, bahsi geçen gençlik politikalarının kapsayıcılığı ve etki alanı açısından önem taşımaktadır. Gençlik homojen bir grup olarak tanımlanmamalı ve farklı gençlik gruplarının farklılaşan özellikleri üzerine düşünülmelidir. Ayrıca, gençlik ve yetişkinlik kavramlarının toplumsal olarak değişkenlik gösteren kavramlar ve oluş biçimleri olduğu, bu bağlamda gençlik ve yetişkinliğin yetişkin iktidarı altında kurulduğu¹ unutulmamalıdır.

CHP bildirgesinde açık bir gençlik tanımı bulunmamakla birlikte "Genç Merkezli Belediyecilik" başlığı bulunmaktadır. Bu başlık altında aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

Öğrencilere yönelik nitelikli yurt hizmetini yaygınlaştıracak, gençlerin barınmasını güvence altına alacağız.

Gençlerimizin sosyal hayatın içinde tutacak programlar geliştireceğiz.

Eğitimin herkes için erişilebilir olmasını ve kalitesini artırmaya yönelik başlattığımız "Sen Oku Diye" ve "Genç Üniversiteli" gibi programları her ilde hayata geçireceğiz.

İstihdamı desteklemek üzere başlattığımız istihdam ofislerini arttıracak, özellikle gençlere yönelik kariyer eğitimleri, meslek kazandırma kursları açacağız.

Bu ifadelerde de görüldüğü üzere, gençlere yönelik beyanlar öğrenciler, eğitim ve kültür sanat altında yoğunlaşmaktadır. Bu açıdan bildirge metninde gençlerin ağırlıklı olarak öğrenci oldukları varsayılmaktadır. Oysa, (1) eğitime devam eden gençlerin tek kimlikleri öğrencilik değildir; yerel yönetimlerden talepleri ve ihtiyaçları, öğrenciliklerine indirgenmemelidir. (2) 18-30 yaş arasındaki gençlerin büyük bir kısmı çeşitli nedenlerden ötürü örgün eğitimin dışındadır. Gençlerin öğrencilik statüsüne indirgenmesi, işsiz, işçi ve NEET gençlerin ihtiyaç ve taleplerinin görülmesini engellemektedir. TÜİK verilerine göre², ortalama eğitim süresi kadınlarda 8,5 yıl, erkeklerde ise 10,0 yıldır. Bu verilere göre, 18-30 yaş arasındaki gençlerin büyük kısmının öğrenci olmadığı açıktır. Ayrıca, yine TÜİK verilerine göre³, 18-34 yaş

¹ Kurtaran, Y., Nemetli, G., & Yentürk, N. Gençler hakkında, gençler için, gençlerle. N. Yentürk, Y. Kurtaran, G. Nemetli (Ed.), *Türkiye'de gençlik çalışması ve politikaları* içinde (3-22. ss.). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

² TÜİK. (2023). *Ulusal Eğitim İstatistikleri, 2022*.

<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=National-Education-Statistics-2022-49756>

³ TÜİK. (2023). *Yetişkin Eğitimi Araştırması, 2022*.

<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Yetiskin-Egitimi-Arastirmasi-2022-49748>

arasındaki gençlerin örgün ve yaygın eğitime katılmamasının başlıca sebepleri aile sorumlulukları, eğitim maliyeti ve katılım koşullarının uygun olmamasıdır.

Gençleri yalnızca öğrencilere indirgeyen yaklaşım, ayrıca, yalnızca kamusal olarak görünür olan gençlik gruplarına odaklanmaktadır. Bu yaklaşım, kamusal olarak daha az görünür olan gençlik gruplarının ihtiyaç ve talepleri göz ardı etmekte, varolan eşitsizlikleri yeniden üretme riski taşımaktadır. Oysa, kapsayıcı bir gençlik politikası; yalnızca kamusal olarak görünür olan kentli ve eğitilmiş gençlik gruplarına değil, farklı gençlik gruplarını odağına almalı ve ihtiyaçlarını konu edinmelidir.

Bu açıdan incelendiğinde, CHP bildirgesinde yer alan “Genç Merkezli Belediyecilik” vurgusu, genç merkezli olmaktan ve kapsayıcı ve bütünlüklü bir gençlik tanımı içermekten uzaktır.

3. Gençlik hakları ve yerel gençlik politikası

CHP'nin bildirgesinde “Genç Merkezli Belediyecilik” kısmında tanımlanan yerel gençlik politikaları şu şekildedir:

Öğrencilere yönelik nitelikli yurt hizmetini yaygınlaştıracak, gençlerin barınmasını güvence altına alacağız.

Gençlerimizin sosyal hayatın içinde tutacak programlar geliştireceğiz.

Eğitimin herkes için erişilebilir olmasını ve kalitesini artırmaya yönelik başlattığımız “Sen Oku Diye” ve “Genç Üniversiteli” gibi programları her ilde hayata geçireceğiz.

İstihdamı desteklemek üzere başlattığımız istihdam ofislerini arttıracak, özellikle gençlere yönelik kariyer eğitimleri, meslek kazandırma kursları açacağız.

Yukarıda ifade edilen beyanlar, ne yazık ki, yerel gençlik politikası oluşturacak detaylılığa, kapsamlılığa ve vizyona sahip değildir. Bu durumun iki temel sebebi vardır. Birincisi, yerel gençlik politikası yalnızca dört madde ele alınarak geliştirilebilecek basitlikte ve yüzeysellikte bir politikalar bütünü değildir. Yerel gençlik politikası, gençlik hakları çerçevesinde çerçeveleştirilerek gençlerin;

kendi potansiyellerini tam olarak gerçekleştirmesine olanak tanıyan sosyal, ekonomik ve politik koşullara sahip olmalarını sağlayan,

barışçıl düzlemlerde örgütlenme, toplanma ve dernek kurmalarını güvence altına alan,

toplumun tüm siyasi, ekonomik ve sosyal alanlarına katılmasını sağlayan,

kendini gerçekleştirebileceği bir işte çalışmasını güvence altına alan,

ekonomik sömürüden, eğitime zarar verebilecek ve eğitime müdahale edebilecek ve/veya sağlığına ve bütünsel gelişimine zarar verebilecek işlerde çalıştırmaktan korunmalarını sağlayan,

açlıktan ve yoksulluktan korunma ve sosyal güvenlikten yararlanmasını sağlayan,

kaliteli eğitime erişimini güvence altına alan,

dinlenme ve boş zaman geçirme; sağlıklı bir yaşam tarzının parçası olan oyun ve eğlence etkinliklerine katılma; ve spor, beden eğitimi, drama, sanat, müzik ve kültürel yaşama serbestçe katılmasını sağlayan

somut, birbiriyle organik bağlar kuran ve bütüncül (*holistic*) bir yaklaşıma sahip olan politikalar bütününden oluşmalıdır⁴. Bu politikalar aynı zamanda sosyal demokrasinin temelinde olan politiklardır. Ancak, her ne kadar “gençlerimizin sosyal hayatın içinde tutacak programlar geliştireceğiz” gibi ifadeler yukarıda sıralanan gençlik hakları temelli yerel gençlik politikalarına yüksek derecede dolaylı olarak gönderme yapsa da, böylesine bir politika vizyonu bu gibi bir dolaylılık, sadelik ve yüzeysellikle hayata geçiremez. Dolayısıyla, CHP’nin bildirgesi gençlik hakları ve yerel gençlik politikası yönünden oldukça yetersizdir.

Bu durumun ikinci ve son sebebi ise halihazırda oldukça yetersiz detaylılıkla olan bu beyanlar, yukarıdan da açıkça görülebileceği üzere büyük oranla öğrenci gençleri kapsamaktadır. İncelemenin “Gençlik Tanımı” başlıklı ikinci bölümünde detaylıca aktarıldığı üzere gençlik homojen bir grup olmayıp bir çok farklı kimliği bünyesinde barındıran kesişimsel bir kimliktir. Dolayısıyla, her gencin ihtiyaç ve talepleri sahip olduğu diğer kimlikler çerçevesinde farklılık göstermekte ve sahip olduğu hakların gerçekleştirilmesini sağlayacak politikalar çeşitlenmektedir. Bu kapsamda, Türkiye’nin mevcut sosyoekonomik yapısında genç öğrencilerin sorunlarını ele almak her ne kadar elzem olsa da, gençliği yalnızca öğrenciliğe indirgemek gençlik hakları ve yerel gençlik politikasının kapsayıcılığını sınırlandırmakta ve etkili, ilerici ve sürdürülebilir politika gelişimini imkansız kılmaktadır. Sonuç olarak, CHP’nin hali hazırda yalnızca dört maddede ele aldığı gençliği hedefleyen yerel politikaları yalnızca öğrencileri kapsadığından gençlik hakları ve yerel gençlik politikası yönünden oldukça dar bir çerçeveye sahip olup yetersiz ve etkisiz niteliktedir.

4. Gençlik katılımı

CHP Bildirgesinde gençlik katılımına dair açık bir ifade bulunmamaktadır.

2019 yılında gerçekleştirilen yerel seçime ilişkin seçim verilerine göre, CHP’nin 19 büyükşehir belediye başkanı adayı içerisinde 18-30 yaş arasında genç aday bulunmamaktadır. Öte

⁴ Angel, W. A. (2015). *The International Law of Youth Rights*. Brill and Nijhoff Publishers.

yandan, CHP'nin 863 belediye başkanı adayından 34'ü (%4), 15.446 belediye meclis üyesi adayından 1834'ü (%15,5), 1151 il genel meclis üyesi adayından yalnızca 88'i (%8) 18-30 yaş aralığında yer almaktadır. 2019 yılında seçilen adaylara bakıldığında ise CHP'nin 18-30 yaş arasında 1 genç belediye başkanı (%0,5), 677 genç belediye meclis üyesi (%9) ve 7 genç il genel meclis üyesi (%2) bulunmaktadır. Bu veriler ışığında, 2019 yerel seçimlerinde CHP aday ve seçilmişleri arasındaki genç oranı yeterli olmaktan oldukça uzaktır.

Gençlik katılımını yalnızca aday ve seçilmiş siyasetçiler üzerinden analiz etmek, gençlik katılımını çok yönlü ele almayı engellemektedir. Oysa, gençlik katılımı; demografik ve politik farklılıklara bakılmaksızın, gençlerin bulunduğu her alanda karar alma mekanizmalarına katılabilirliğine işaret etmektedir. Bildirgede gençliğe özel olarak odaklanmaksızın yerel yönetimlere katılımı ilgili aşağıdaki ifadelere yer verilmiştir:

Belediyelerimiz üniversitelerin, bilim insanlarının, sivil toplum kuruluşlarının ve vatandaşların katıldığı şehir, semt ve mahalle forumları düzenleyerek şehirlerimizi ortak akılla yönetecek.

Kentlerimizi halkla birlikte yöneteceğiz. Bunun için mümkün olan en geniş katılım mekanizmasını oluşturacağız. "Planlama Ajansı" ve "Kent Konseyi" gibi kurumları tüm kentlerde hayata geçireceğiz. Katılımcı yönetim için yerel meclisleri ve muhtarlıkları etkin kılacağız.

Şehirlerin sorunlarını, ihtiyaçlarını, imkanlarını ve fırsatlarını konuşup kararlaştırmak üzere mahalle, semt ve şehir forumlarının oluşmasını sağlayacağız. Böylece yerelin ihtiyaçlarını o yerin sakinleriyle birlikte tespit edip, ihtiyaca göre icraat yapacağız.

Yerel yönetimlerin katılımcı mekanizmaları geliştirmesi ve yurttaş katılımını güçlendirmesi, demokratik yerel yönetimlerin garantisidir. Ancak, yerel forumlar ve kent konseyleri kurmak, halihazırda siyasi katılım açısından sorunlarla karşılaşan grupların katılımını sağlamak için yeterli değildir. Bu alanlara gençlerin, kadınların ve diğer dezavantajlı grupların katılımı varolan eşitsizlik ve hiyerarşilere takılmaktadır. GoFor'un 2022 yılında yürüttüğü araştırmaya göre, gençler, oy verdikleri partilerin yönetimindeki belediyelerde karar alma süreçlerini, nüfuz sahibi bir tanıdık olmadan etkilemenin mümkün olmadığını ifade etmiş, diğer partileri genellikle erişilmez olarak gördüklerini belirtmiştir.⁵ Aynı araştırmada gençler, gençlerin şehirlerini ilgilendiren sorunlarda etkili olamamasının sebebi sorulduğunda belediye tarafından etkili olma imkanı sağlanmadığını başlıca sebep olarak öne sürmüştür. Araştırmaya katılan gençlerin yalnızca %23,6'sı yerel yönetimlerde gençlerin yönetime katılma imkanı olduğunu belirtmiş, gençlerin %68,9'luk bir kısmı belediye meclislerinde gençlik kontenjanlarını olmasını savunmuştur. Bu verilere ve sahadaki gözlemlere dayanarak,

⁵ Gençlik Örgütleri Forumu. (2022). *Gençlerin politik tercihleri araştırması raporu*. <https://go-for.org/wp-content/uploads/2022/05/Baski-Genclerin-Politik-Tercihleri.pdf>

gençlerin siyasi katılımının önündeki en büyük engellerden birinin yetişkin odaklı siyaset kurumu olduğu söylenebilir. Bu bağlamda, oluşturulacak katılımcı demokrasi kurumlarında kapsayıcılık ve katılımcılık ilkelerinin varolan dezavantajlar kapsamında değerlendirilmesi, bu kurumların oluşturulması ve yürütülmesi süreçlerinde gençlere ve gençlik örgütlerine yer verilmesi gerekmektedir.

Bu alanlara gençlerin katılımının dikkate alınmasının yanı sıra yerel yönetimlerde etkili gençlik katılımının sağlanması için gençlere özel katılım mekanizmalarının (gençlik meclisi, gençlik konseyi, gençlik forumu gibi) oluşturulması gerekmektedir.⁶ Gençlik meclisleri, gençlik merkezleri ve belediyelerde yer alan gençlik çalışanlarının güçlendirilmesi, gençlik katılımına sağladığı imkanlar nedeniyle GoFor'un birincil çalışma alanlarındandır. Bu alanlar, yetişkin siyasetçiler tarafından "gençlerimiz için" denilerek değil, gençler tarafından kurgulanmalı ve koordine edilmelidir. Öte yandan, yerel yönetimlerde bir yandan gençlik meclislerinin olup olmadığını, bir yandan da bu meclislerin gençlik katılımı açısından ne kadar işlevsel olduğunu takip edebileceğimiz herhangi bir mekanizma bulunmamaktadır.

5. Toplumsal cinsiyet, genç kadınlar ve genç LGBTİ+'lar

Bildirge metninde genç kadınlara ve genç LGBTİ+'lara yönelik herhangi bir beyan bulunmamaktadır. Genç kadınların ve LGBTİ+'ların temel haklar ve özgürlüklerin yanı sıra örgütlenme özgürlüğü, sağlık kurumlarına erişim, işsizlik, derinleşen yoksulluk, eğitime erişim, ulaşım vb. konulardaki sorunları ve talepleri düşünüldüğünde, bu *görmeyişin* ideolojik boyutu ve yaratacağı katmanlı problemler açığa çıkmaktadır.

Bunun yanı sıra, bildirmede "Kadın Merkezli Belediyecilik" başlığı altında kadınların toplumsal hayata katılımı, kreş ve çocuk bakımevi sayılarının artırılması, ulaşım, anne sağlığı, iş hayatında eşitlik, kadın sığınma ve dayanışma evleri konularında beyanlar bulunmaktadır. Fakat, bu beyanlar "kadın merkezli" olmaktan uzaktır ve yerel yönetimlere eşit katılımı sağlamak yerine kadınları hizmet alan vatandaşlar olarak konumlandırmaktadır.

Bu bağlamda, CHP Bildirgesi, genç kadınlar ve genç LGBTİ+'ları görmezden gelmektedir. Oysa, genç kadınlar ve genç LGBTİ+'ların siyasi ve toplumsal hayatta eşitlik, şiddet, yoksullaşma, güvencesiz çalışma, ev içi emeğin ve bakım yükünün genç kadınlara bırakılması, ulaşım, sağlık ve eğitime erişim, psikososyal destek başlıklarında yaşadığı sorunlar derinleşmekte. Devlet politikalarının, toplumsal kutuplaşma ve şiddetinin

⁶ Avrupa Konseyi. (2003). *Gençlerin yerel ve bölgesel yaşama katılımına ilişkin yeniden düzenlenmiş Avrupa Şartı*. <https://rm.coe.int/1680703901>

yansımasını hayatlarında birebir hisseden genç kadınlar ve LGBTİ+'ların yaşadıkları sorunları dikkate alan, farklılaşan sorunlara farklılaşan çözümler üretebilen, politika üretme mekanizmalarına birinci elden dahil olmaları için alan açan bir yerel yönetim bu dönem için elzemdir.⁷

6. Genç istihdamı

CHP'nin genç istihdamına yönelik beyanları:

Herkes için eşit ve adil çalışma hayatı ilkesi gereği, kadın, genç ve engelli istihdamı ve kadın ve genç girişimciliğine öncelik vereceğiz.

İstihdamı desteklemek üzere başlattığımız istihdam ofislerini arttıracak, özellikle gençlere yönelik kariyer eğitimleri, meslek kazandırma kursları açacağız.

şeklindedir.

Türkiye, %16.3 ile genç işsizliği kapsamında 15. sırada yer alarak en kötü performansı gösteren OECD ülkeleri arasında yer almaktadır⁸. Ancak, bu istatistik sadece 15-24 yaş aralığındaki gençleri kapsamaktadır. TÜİK dahil olmak üzere dünyada 18-30 yaş aralığını alan genç işsizlik verisi bulunmadığından bu veriler sadece rehber görevi görmektedir. Ancak, Türkiye'nin %27.9 ile OECD ülkeleri arasında en yüksek ikinci ne eğitimde ne istihdamda olan (NEET) gençlik oranına sahip olması gerçeğiyle⁹ birlikte değerlendirildiğinde, yaş aralığının 30'a kadar genişletilmesi genç işsizliği oranının ne derece vahim bir durumda olduğu çıkarımına varılmaktadır.

Yaşanan genç işsizliği karşısında Türkiye'deki gençler, ciddi bir toplumsal hareketlilik sorunu ile de karşı karşıya kalmaktadır. Dünya Ekonomi Forumu'nun oluşturup geliştirdiği ve tüm dünyada kullanılan Global Toplumsal Hareketlilik Endeksi'nde Türkiye, 51.3 gibi en düşük puanlardan birine sahip olarak 82 ülke arasından 64. sırada yer almış ve toplumsal hareketliliğin en az olduğu ülkeler arasına girmiştir¹⁰.

Türkiye'nin mevcut sosyal ve ekonomik düzleminde bu tablonun tüm sorumluluğu bireyci bir yaklaşımla gençlere yüklenmektedir. Bu yaklaşım; gençlerin yetersiz beceri, yetenek ve deneyime sahip olmalarını genç işsizliğinin ana sebebi olarak tanımlamaktadır. Buna

⁷ Bknz. Genç LGBTİ+ Derneği. (2022). *LGBTİ+ gençler gençlik merkezlerinden ne istiyor?*

https://genclgbti.files.wordpress.com/2022/02/genclik_merkezleri-2.pdf

⁸ OECD. (2023). Short-term labour market statistics.

<https://www.oecd.org/sdd/labour-stats/labour-market-situation-oecd-updated-october-2023.htm>

⁹ OECD. (2023). Youth not in employment, education or training (NEET).

<https://data.oecd.org/youthinac/youth-not-in-employment-education-or-training-neet.htm>

¹⁰ World Economic Forum. (2020). *The global social mobility report.*

<https://www.weforum.org/reports/global-social-mobility-index-2020-why-economies-benefit-from-fixing-inequality>

dayanarak 'asimilasyona dayalı kalkınma modeli'¹¹ çerçevesinde, gençlerin daha fazla mesleki kurs ve eğitimlere katılarak daha çok deneyim ve beceri elde etmesini hedefleyen politikalar geliştirilmekte ve genç girişimciliği ön plana çıkarılmaktadır.

CHP'nin yukarıdaki beyanları, sosyal demokrat ilkelere dayanarak ülkedeki genç işsizliğinin üretim yapıları ve ilişkilerine dayanan yapısal sorunlarını ele almaktansa yukarıda bahsedilen sosyal demokrasinin görece karşısında pozisyonlanan bir konumun üreteceği politikaları kapsamaktadır. Bu doğrultuda, sosyal demokrasinin temelinde olan "herkes için eşit ve adil çalışma hayatı ilkesine" referans vermesine rağmen CHP; genç girişimciliğini, kariyer eğitimlerini ve meslek kazandırma kurslarını odağına koyan bir politika müdahalesi kurgulamaktadır.

Her ne kadar genç girişimciliği ve beceri geliştirme kursları ülke ekonomisi ve istihdam yönünden önemli bir yer taşısa da genç işsizliğinin yapısal sebeplerini göz ardı ederek yalnızca bireyci yönüyle ele alan bu yaklaşım, işsizliğin tüm sorumluluğunu gençlere yüklemekte ve güvencesizliği normalleştirerek güvencesiz istihdamı teşvik etmektedir. Sonuç olarak, CHP'nin beyanlarında genç istihdamını yerel düzeyde ilerici, güvenceli ve refah odaklı bir şekilde çözebilecek bir politika vizyon bulunmazken genç işsizliğini katmanlandırarak sürdüreceği bir nitelik bulunmaktadır.

Tüm bunlara ek olarak CHP; genç işsizliğinin farklı gençlik grupları üzerindeki yansımalarını ele almayıp, NEET gençlerden yüzeysel olarak dahi bildirmede bahsetmeyerek genç işsizliğini derinlemesine inceleyen, anlamlı ve etkili politikalar geliştirerek ilerici bir şekilde çözmeyi hedefleyen bir politik vizyondan çok uzakta konumlanmaktadır.

7. Beceri geliştirme ve kültür sanat

Bildirge metninde gençlerin becerilerinin geliştirilmesiyle ilgili aşağıdaki maddeler yer almaktadır:

Gençlere yönelik etkinliklerin yapılacağı mekânları arttıracacağız. Genç sanatçıları destekleyeceğiz. Genç Kart gibi destek uygulamalarını hayata geçireceğiz.

Başta çocuklar ve gençler olmak üzere tüm yurttaşların bilgiye erişimini kolaylaştıracak kütüphane ve internet ağını yaygınlaştırmaya devam edeceğiz. Konforlu ders çalışma alanları sunacağız.

¹¹ 'Asimilasyona dayalı kalkınma modeli' Datzberger'in (2018) ortaya attığı bir kavramdır. Bu kavram, temel olarak yapısal engellerden kaynaklanan problemlerin esasında bireylerin eksik niteliklerinden kaynaklandığını savunan kalkınma görüşünü ifade etmektedir. Bu görüşe göre, sorunlar yapıların dönüştürülmesiyle değil, bireylerin yapılarla daha çok uyum sağlaması, entegre edilmesi, yani 'asimile edilmesi' ile çözülebilmektedir.

Genç sanatçılara yönelik burs, hibe, ayni ve mekânsal destek programları sağlayarak, yaratıcı endüstrilerle yenilikçi ve bağımsız kültür ve sanat üretimini teşvik edeceğiz.

Öncelikle, gençlerin kültür sanat üretimlerinin desteklenmesi ve belediyelere ait mekanlardan gençlerin katılımının artırılması önemlidir. Bu yöndeki beyanlar umut vericidir. Bunun yanı sıra gençler, belediyeler bünyesindeki gençlik merkezleri başta olmak üzere çeşitli kültür sanat mekanlarının sadece ziyaretçisi ya da yararlanıcısı olarak konumlandırılmamalıdır. Gençlerin bu alanların oluşturulması ve koordine edilmesi sürecinde gençlerin karar alma mekanizmalarına dahil edilmesi, gençlerin bu alanlarda kendilerini geliştirmeleri ve gerçekleştirmelerinin garantisi olabilir.

Büyükşehir belediyeleri başta olmak üzere belediyelerin bahsi geçen mekan ve etkinliklere dair kapasitesi olmakla birlikte bu mecraların kaç genç için ulaşılabilir olduğu, katılım gösteren gençlerin sosyoekonomik durumu, dezavantajlı gençlerin bu mekanlardan yararlanmalarının önündeki engellere dair veri ve çalışmalar bulunmamaktadır. Toplum Gönüllüleri Vakfı'nın yürüttüğü araştırmaya göre gençlerin yalnızca %12,9'u belediyelere ait sosyal tesisleri kullanmaktadır.¹²

Derinleşen ekonomik kriz ve genç yoksulluğu ile birlikte, başta öğrenci gençler olmak üzere gençler, kültür sanat faaliyetlerine katılımlarına dair çeşitli talepleri ve kaygıları dile getirmektedir. Öte yandan, başta kırsalda yaşayan gençler, ne eğitimde ne istihdamdaki gençler ve işçi gençler olmak üzere milyonlarca genç için için kültür sanat faaliyetlerine katılım talebi, gündelik hayata dair bir talep olamamaktadır. Bu duruma dair gençlerin kültür sanat faaliyetlerine katılımının sağlanması için bu alanların katılımcı ve kapsayıcı şekilde örgütlenmesi ve daha kapsamlı sosyal politikaların üretilip hayata geçirilmesi gerekmektedir. Bu politikaların üretim süreçlerine gençlik örgütlerinin dahil edilmesi, yerelerde gençlerin talepleri ve ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulması elzemdir.

8. Barınma

CHP'nin gençlerin yaşadığı barınma krizine dair beyanları:

Uygun boş konutları, farklı ekonomik destek modelleri ile aktif hale getirerek özellikle büyükşehirlerde baş gösteren barınma sorunuyla mücadele etmeye devam edeceğiz.

Öğrencilere yönelik nitelikli yurt hizmetini yaygınlaştıracak, gençlerin barınmasını güvence altına alacağız.

¹² Toplum Gönüllüleri Vakfı. (2022). *Gençlerin ihtiyaçları araştırması*.
<https://www.tog.org.tr/files/aramalar/konda-genclerin- ihtiyaclari-arastirmasi-2022.pdf>

CHP belediyeleri kaynaklarını ve imkanlarını öncelikle mesleği olmayan genç, geliri olmayan ev kadını, karnı doymayan çocuk, başını sokacak yurt bulamayan öğrenci, karnını doyuramayan emekli bırakmamak için kullanacak.

şeklindedir.

Öncelikle, CHP bu beyanlarıyla barınma krizini basit bir arz-talep sorunu olarak görmeyerek barınma krizinin yapısal sorunlarını ele aldığına işaret eden bir politik vizyona sahip olduğu izlenimi vermektedir. Bir başka deyişle; CHP'nin beyanlarında barınma krizini eksik konut sayısının barınmaya olan fazla talebi karşılamamasından kurarak imar alanlarının artırılmasına dayanan bir vizyon geliştirmekten ziyade, konutun bir yatırım aracı olarak görülmesine dayanan mevcut yapısal birikim süreçleri¹³ kapsamında ortaya çıkan boş konutları yeniden dağıtmayı amaçlayan bir politik vizyon hakimdir. Bu vizyonu ekonomik olarak gerçekleştirebilmek adına belediye kaynaklarının kar odaklı kullanılmasından ziyade mesleği olmayan gençler ve yurt bulamayan öğrencilere barınma imkanı sağlamak için kullanılacak olması ise vizyon-misyon bakımından gayet tutarlıdır. Bu durum, CHP'nin sosyal demokrat ilke ve değerleriyle yüksek derecede uyum gösteren bir vizyon olup, barınma krizinin yapısal sorunlarını ele alması sebebiyle bu sorunu ilerici, etkili ve sürdürülebilir olarak çözebilecek niteliktedir.

Ancak yine de, bu vizyonun bir temel eksikliği bulunmakta olup yapıcı olarak geliştirilmeye açıktır: Gençlik yalnızca öğrencilerden ve mesleksiz gençlerden oluşmamaktadır. Barınma krizinde, gençliğin içinde bulundurduğu farklı kimlikler (kadın, LGBTİ+, Kürt, mülteci, göçmen vb.), bu farklı gençlik gruplarının barınma krizinin etkilerini farklılaştırmakta ve katmanlaştırmaktadır. Örneğin, bir genç öğrencinin barınamama durumu daha çok eğitim kurumlarına yakınlık, öğrenci yurtlarında nitelikli yer bulma veya öğrenci durumunun geçiciliği sebebiyle eşyalı eve olan erişim gibi faktörleri içinde barındıran bir problemken; genç bir kadının barınamama durumu ise aile evine dönüş ve evlendirilmek suretiyle barınamamasına çözüm bulunması gibi ataerkil tahakkümün getirdiği endişeleri taşımaktadır. Bu doğrultuda, yukarıdaki ilerici ve etkili vizyonun bu gibi bir kesişimselliği bünyesine katması ve bu doğrultuda daha kapsayıcı bir politikalar zinciri oluşturması CHP'nin barınma krizine yönelik vizyonunu çok daha ilerici, etkili ve sürdürülebilir bir niteliğe taşıyacaktır.

¹³ Türkiye'de konut artık temel bir ihtiyaç olarak algılanmaktan çıkıp, finansal yatırım ve kar kazanma amaçlı bir meta haline gelmiştir. Bu durum ise, hali hazırda var olan sosyo-ekonomik eşitsizlikleri daha da derinleştiren bir boyuta yol açmaktadır. Toplumun %10'luk kesimi bu gibi yatırımlar aracılığıyla daha da birikim sağlarken konut fiyatlarını yukarıya çekmektedir. Böylelikle nüfusun orta ve/veya düşük gelirli kesimleri, özellikle de gençler için, konut seçenekleri git gide kısıtlanmaktayken, konutlar mevcut ekonomik kriz ikliminde boş şekilde durmaktadır.

9. Sağlık ve psikosozyal destek

CHP bildirgesinde gençlere yönelik sağlık ve psikosozyal destek hizmetlerine yönelik bir beyan bulunmamaktadır. Bunun yanı sıra,

Birinci basamak sağlık hizmetlerine erişimi kolaylaştırmak ve arttırmak için Sağlık Eylem Planı hazırlayacağız.

Halk sağlığı ve kadın sağlığı alanlarında hizmet veren merkezleri yaygınlaştıracak, bu merkezlerde verilen danışmanlık ve test hizmetlerini genişleteceğiz.

Sağlık okuryazarlığı, sağlıkta etki programları ve farkındalık eğitimleri vereceğiz.

Yerel sağlık hizmetleri kapsamında "Psikolojik Danışma Merkezleri"nin sayısını çoğaltacağız.

Sağlık ve psikosozyal destek hizmetlerine dair beyanlar, ekonomik kriz ve sağlıkta dönüşüm nedeniyle yaşanan sağlığa erişim sorunlarını hafifletmek için umut vericidir. Bunun yanı sıra, bahsi geçen Sağlık Eylem Planı, sağlık ve psikolojik danışma merkezlerinin planlanma ve yürütülme süreçlerinde farklı toplumsal grupların farklılaşan ihtiyaç ve talepleri göz önüne alınmalı, bu alanlar katılımcı bir biçimde planlanmalıdır. Bu metnin kapsamı dahilinde, gençlerin ve farklı gençlik gruplarının sağlığa ve psikosozyal desteğe erişimde farklılaşan ihtiyaçları bulunmaktadır. Son dönemde gençler arasında yaygınlaşan psikosozyal destek talebi göz önüne alındığında gençlere yönelik hizmetlerin geliştirilmesi önemini korumaktadır. Ayrıca, gençlerin zihin sağlığı ve iyi olma halini etkileyen toplumsal nedenler önemini korumaktadır. Bu nedenle, bireylere verilecek psikosozyal destek kritik olsa da bu sorunlara daha katmanlı ve kompleks sosyal politikalarla karşılık verilmesi gerekmektedir. Toplumsal ve sistemsel eksiklikler nedeniyle sekteye uğrayan zihin sağlığı ve iyi olma hali için, yalnızca bireylerin dayanıklılığını artırmak değil, sistemlerin ve politikaların dayanıklılığını artırmak kalıcı bir çözüm sunabilir.

Türkiye'de yerel yönetimlerin sağlık ve psikosozyal destek merkezleri bulunmakta fakat bu merkezlerin nerelerde yoğunlaştığı, kaç kişiye ve hangi gruplara ulaştığı, verilen hizmetlerin kalitesi ve yeterliliği üzerine veri ve çalışmalar bulunmamaktadır. Yerel yönetimler sağlanan bu ve benzeri hizmetlerin kanıta dayalı gerçekleştirilmesi, farklı gençlik gruplarının farklılaşan sorunlarını gözetmesi, erişilebilir ve ilgili kurumlarca belirlenen sağlık ve zihin sağlığı standartlarına uyması, verilen hizmetlerin izlenmesi için veri ve haritalandırma çalışmalarının yapılması gerekmektedir.

10. Çevresel sürdürülebilirlik ve adalet

CHP'nin çevresel sürdürülebilirlik ve adalet kapsamındaki beyanları aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

Yenilenebilir enerji üretimini kentlerimizde hayata geçireceğiz.

Hizmet binalarımızdan başlamak üzere yapılarda karbon salınımı azaltacak önlemlerle, belediye araç filosu ve toplu taşıma gibi sistemlerde sıfır karbbona geçisi sağlayacak süreçler işleteceğiz.

Binalarda karbon ayak izi takibi ve azaltımını önleyecek mevzuatlarla kent içinde düşük emisyon alanları yaratacak ve elektrikli ulaşımı teşvik edeceğiz.

Binalarda enerji verimliliği ve optimizasyonu ile tasarruf sağlayacağız.

Belediyelerin yoğun enerji tüketen birimlerinde enerji verimliliğini sağlayacak teknolojik dönüşümleri gerçekleştireceğiz.

İklim riskleri erken uyarı ve bilgilendirme sistemlerini yaygınlaştırarak halkımızın bu süreçlerden haberdar olmasını sağlayacağız.

Bu beyanlar, mevcut küresel iklim ve çevresel krizleri ışığında yerel yönetim açısından büyük önem taşısa da, temel bir eksiklikten muzdariptir: azaltım (*mitigation*) ve uyum (*adaptation*) stratejileri arasındaki dengesizlik. Azaltım; iklim ve diğer çevresel krizlere sebep olan faktörleri (karbon emisyonu, ormansızlaştırma vb.) ortadan kaldırmayı, yavaşlatmayı ya da tersine çevirmeyi amaçlayan bir stratejidir. Ancak günümüz şartlarında, azaltım her ne kadar önemini korusa da, iklim ve çevresel krizlerle mücadelede tek yöntem olmaktan çıkmıştır. Bunun sebebi, azaltım stratejilerinin (istikrarlı uygulanması koşulunda) uzun vadede sonuç vermesidir. Ne yazık ki, toplumlara iklim ve çevresel krizlerin etkilerinden korumak için böyle bir süreye bugün sahip değiliz.¹⁴

Bu bağlamda, uyum stratejileri büyük önem kazanmıştır. Uyum stratejileri; gerçekleşmekte olan ya da gerçekleşmesi beklenen iklim ve çevre koşullarına uyum sağlayarak özellikle de gençlik gibi marjinalize edilmiş grupların temel hak ve ihtiyaçlarını (gıda, su, sağlık, barınak, geçim kaynağı vb.) gerçekleştirebilmesini sağlayan eylemler bütünüdür. Bu stratejiler içerisinden en önemlileri; i) iklime ve diğer çevresel krizlere dayanıklı (aşırı sıcaklar, aşırı soğuklar, seller, yangınlar, fırtınalar vb.) erişilebilir ve kapsayıcı kent yapıları oluşturmak, ii) yerel kayıp ve hasar fonu gibi sosyal güvenlik ağlarının oluşturulması, iii) dezavantajlı gruplara yönelik ekonomik olarak dayanıklılık sağlayıcı adil ücret uygulamaları ve nakit

¹⁴ UNDP. (2024). What is climate change and why is it crucial?
<https://climatepromise.undp.org/news-and-stories/what-climate-change-adaptation-and-why-it-crucial>

transferi programlarının hayata geçirilmesi, ve iv) iklim ve çevresel sürdürülebilirlik eğitimleri sağlamaktır¹⁵.

Ne yazık ki, CHP'nin bildirgesinde bu gibi stratejileri hayata geçirmeyi gözeten bir politik vizyon yer almamaktadır. Azaltım stratejileri her ne kadar günümüzde elzemliğini korusa da, yukarıdaki uyum stratejileri olmadan uygulanan azaltım stratejileri iklim ve diğer tüm çevresel krizlerin halihazırda belirgin yıkıcı etkileri karşısında kendi kaderine bırakıldığı adaletsiz, etkilikten uzak, temel hak ve özgürlüklerin ihlalini devam ettiren süreçler olmaktan öteye gidemeyeceklerdir.

Örnek olarak; Türkiye'de gençler, mevcut sosyal ve ekonomik koşullar sebebiyle düşük gelirli, sosyo-ekolojik olarak korumasız ve güvencesiz mahallelerde yaşamak zorunda bırakılmaktadır. Bu gibi mahalleler, iklim ve diğer çevresel krizlerin sonuçlarına karşı en savunmasız olan ve bu sonuçları en derinden deneyimleyen yerleşim yerleridir çünkü bu mekanlar hem halihazırda hem yangın, sel ve fırtına gibi olaylara karşı korumasızdır hem de bu olaylardan sonra ortaya çıkan hasar ve kayıpları telafi edecek kaynaklara sahip değildir. Bu gibi bir sosyo-ekolojik asimetri ancak gençlere yönelik adalet ve hak temelli bir uyum stratejisi kapsamında ilerici bir şekilde çözülebilir. Aksi takdirde gençler, azaltım stratejileri tam olarak eksiksiz tüm dünyada uygulansa dahi bu stratejilerin uzun dönemli olumlu getirilerini deneyimleyene kadar olan süreçte iklim ve diğer çevresel krizlere karşı korumasız, güvencesiz ve kırılgan durumlarından kaynaklı olarak derin hak ihlallerine maruz kalacaktır.

Bu doğrultuda, uyum stratejilerinin uygulanmasının yanı sıra, gençlerin bu stratejilerin planlama, uygulama ve izleme süreçlerine doğrudan katılım göstererek kendi görüş, istek ve ihtiyaçlarını anlamlı ve etkili politika çıktılarına dönüştürebilecekleri yerel yönetim mekanizmalarının oluşturulması taviz verilemeyecek bir ihtiyaçtır. Bu gibi bir mekanizmayı hayata geçirmeyi öngören spesifik bir beyan, ne yazık ki, yine CHP'nin beyanlarında yer almamaktadır.

Sonuç olarak, CHP'nin beyanlarında uyum stratejilerine yetersiz yer ayırması ve bu stratejilerde gençlerin iklim ve çevre konusundaki özel konumunu göz ardı ederek gençlik odaklı bir yaklaşıma sahip olmaması, CHP'nin yerel yönetim vizyonunu gençlerin mevcut kırılgan durumunu ve bu bağlamda deneyimlediği hak ihlallerini sürdürecektir bir niteliğe taşımaktadır.

¹⁵ Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC). 2022. *Climate change 2022: Impacts, adaptation and vulnerability*. Cambridge University Press.

11. Sonuç ve değerlendirme

Tüm bu değerlendirmeler sonucunda, bir takım olumlu yaklaşımları bulunmasına rağmen CHP'nin oldukça yüzeysel, basit, niteliksiz ve "nasıl?" sorularına cevap vermeyen bir bildirgeye sahip olduğu kanısına varılmaktadır. 9 tema ve başlıkta incelediğimiz beyanlar üstün körü ve detaylandırılmamış bir dille yalnızca "sağlayacağız", "yapacağız" ve "devam ettireceğiz" şeklinde kamuoyuna aktarılmakta ve bu fiillerin "nasıl" gerçekleştirileceğine dair bir öngörü, politik vizyon ve strateji yer almamaktadır. Bu doğrultuda, gençliği birincil olarak ilgilendiren bu 9 temayı içeren beyanlar oldukça yetersiz bulunmuş olup; çoğunlukla ilerici, etkili ve sürdürülebilir bir politik çıktıya sahip olabileceği izlenimi vermemektedir. Bunlara ek olarak, bu 9 temada gençliğe yönelik olan beyanların çoğu gençliği öğrenciliğe indirgeyen bir yaklaşımla ele alınmış olup, farklı gençlik gruplarının farklı ihtiyaç ve taleplerini göz ardı eden bir niteliğe sahiptir.

Sonuç olarak CHP'nin bildirgesi, gençliği oldukça öğrenciliğe indirgeyen dar ve kapsamsız bir gençlik tanımına sahip; gençlik hakları açısından oldukça yetersiz ve yine bu hakları öğrenciliğe indirgeyen bir yaklaşıma sahip; gençliğe yönelik politik katılım mekanizmalarından bahsetmeyen; genç kadın ve LGBTİ+'lara yönelik nitelikli politika geliştirmeyen; sosyal-demokrat ilkelerden uzak güvencesiz bir gençlik istihdamı kurgulayan; barınma krizine dair ilerici bir vizyon-misyon kesişimine sahip ancak yine indirgemeci bir gençlik yaklaşımıyla bu sorunu ele alan; gençlik odaklı sağlık ve psikososyal hizmet stratejileri kurgulamayan; ve çevre/iklim sorunları ışığında gençleri kırılganlaştıran faktörleri ortadan kaldırmayı öngörmeyen bir nitelikte olması sebebiyle gençlik açısından oldukça yetersiz bulunmuştur.

**GENÇLİK
ÖRGÜTLERİ
FORUMU**

**#kaç
genc
var.** SEÇİM
2024

Şubat 2024

www.go-for.org